C/2025/765

11.2.2025.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Profesionalne usluge u zelenoj tranziciji

(samoinicijativno mišljenje)

(C/2025/765)

Izvjestiteljica: **Violeta JELIĆ**

Suizvjestitelj: **Gaetano STELLA**

Savjetnik/ica:	Vladimíra DRBALOVÁ (za izvjestiteljicu, Skupina I.) Alessio D'AMATO (za suizvjestitelja, Skupina III.)
Odluka Plenarne skupštine:	18.1.2024.
Pravna osnova:	pravilo 52. stavak 2. Poslovnika
Nadležna stručna skupina:	Savjetodavno povjerenstvo za industrijske promjene
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	5.11.2024.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	4.12.2024.
Plenarno zasjedanje br.:	592
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	197/0/5

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja činjenicu da se Europska komisija u novim političkim smjernicama za razdoblje 2024. – 2029. obvezala na izradu plana za održivo blagostanje i konkurentnost Europe na temelju novog plana za čistu industriju i funkcionalnog jedinstvenog tržišta EU-a, koji su od vitalne važnosti za neometanu zelenu i digitalnu tranziciju.

1.2. EGSO prepoznaje ključnu ulogu profesionalnih usluga u zelenoj tranziciji, koja je uključena u plan za čistu industriju i predstavlja potencijalni izvor prilika i izazova, posebno u pogledu potreba za vještinama.

1.3. EGSO poziva institucije EU-a da uspostave mjere za prilagodbu poduzeća promjenama koje donosi složeni proces zelene tranzicije kako bi poduzeća ostala u Europi i kako bi se mogla suočiti sa zahtjevnim ciljevima održivosti u EU-u. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti obiteljskim poduzećima, mikropoduzećima i malim i srednjim poduzećima, kao i postizanju ciljeva konkurentnosti.

1.4. EGSO je zabrinut zbog toga što bi se proces ozelenjivanja mogao usporiti zbog nedostatka radne snage i vještina, neusklađenosti vještina i povećanja regulatornog, administrativnog i troškovnog opterećenja, kao i novih izazova koje donose brze promjene u lancima opskrbe.

1.5. Potrebno je ostvariti novu viziju za Uniju vještina i provesti dosljedne reforme u obrazovnim sustavima u cilju prilagodbe kurikuluma promjenama u svijetu rada, pružanja potpore svim relevantnim obrazovnim programima (uključujući STEM), provedbe nove strategije za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) te pružanja potpore nastavnicima i nastavnicama i poboljšanja koordinacije na razini EU-a.

1.6. Institucije EU-a i države članice trebale bi prepoznati ključnu ulogu profesionalnih usluga, bilo da su regulirane ili neregulirane, u ambicioznom povratku blagostanju u Europi. Međutim, taj povratak mora biti u skladu s ciljevima zaštite okoliša i održivosti te podupirati razvoj vještina u sinergiji s gospodarskim sektorima, pri čemu treba izričito uzimati u obzir promjene struktura lanaca vrijednosti.

1.7. EGSO prepoznaje i potrebu za poticanjem obrazovnih inicijativa na razini EU-a i država članica. To bi moglo uključivati specifične financijske poticaje za programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja usmjerene na ozelenjivanje profesionalnih usluga, kao i uspostavu studijskih programa na razini EU-a za uključivanje novih stručnjaka ili osposobljavanje postojećih stručnjaka u području ciljeva održivosti te promicanje prilagodbe i poboljšanja postojećih vještina i radnih mjesta (programi usavršavanja i prekvalifikacije). Tim bi se inicijativama mogle stvoriti i nove vještine za zelenu i digitalnu tranziciju.

1.8. EGSO predlaže da politike budu usmjerene na potporu umrežavanju profesionalnih usluga kako bi se poboljšao opseg poslovanja povezanih aktivnosti, uzimajući u obzir posebne značajke svake države članice.

1.9. Problem nedostatka vještina mogao bi se riješiti postupanjem u skladu s navedenim prijedlozima i osposobljavanjem kvalificiranih stručnjaka u Europi ili privlačenjem stručnjaka izvan EU-a politikama i inicijativama (npr. inicijativa za bazu talenata, koja bi mogla pridonijeti privlačenju stručnjaka iz trećih zemalja i pritom proširiti tržište za stručnjake iz EU-a).

1.10. EGSO naglašava važnu ulogu socijalnih partnera, strukovnih organizacija i drugih relevantnih organizacija civilnog društva u uspješnim i pravednim procesima zelene tranzicije.

1.11. EGSO ističe i druge izazove u širem kontekstu pružanja profesionalnih usluga, uključujući prepreke priznavanju kvalifikacija, koje će biti potrebno ukloniti kako bi se povećala profesionalna mobilnost i riješio problem nedostatka vještina. EGSO preporučuje stalne napore u tom području, među ostalim putem popratnih mišljenja o tim pitanjima.

2. **Politički kontekst**

2.1. Na izvanrednom sastanku Vijeća EU-a 17. i 18. travnja 2024. čelnici i čelnice EU-a obvezali su se na novi sporazum o europskoj konkurentnosti utemeljen na potpuno integriranom jedinstvenom tržištu. Taj sporazum mora biti usmjeren na jačanje europske gospodarske, proizvodne, industrijske i tehnološke baze, čime bi se Uniji osigurali gospodarska otpornost i industrijska obnova, globalna konkurentnost, tehnološko vodstvo i privlačnost kao mjesta poslovanja. Konkretne mjere sada su dio novih političkih smjernica predsjednice Europske komisije za razdoblje 2024. – 2029., a dugoročni ciljevi EU-a jasno su istaknuti u nedavnom izvješću Marija Draghija ([1]).

2.2. **Iako je zelena tranzicija u tijeku, u nekoliko sektora tek treba poduzeti ključne korake**. Dokazi doista upućuju na to da se neki učinci europskih aktivnosti na okoliš s vremenom smanjuju, kao što je vidljivo iz statističkih podataka o emisijama CO_2 i učinkovitosti materijala. Međutim, za stabilnu tranziciju potrebni su dodatni koraci ([2]).

2.3. Glavni naglasak trebao bi biti na provedbi postojećeg pravnog okvira za 2030. na najjednostavniji, najpravedniji i najisplativiji način. Međutim, najavljeni **plan za čistu industriju**, popraćen **aktom o ubrzavanju industrijske dekarbonizacije** za potporu industriji i poduzećima tijekom prijelaznog razdoblja, donosi i nekoliko izazova i prilika.

2.4. **Industriju treba zadržati u Europi** ([3]) **jer će ona pružiti klimatska rješenja koja su Europi potrebna**. Čelnici i čelnice EU-a predani su suradnji s dionicima na razvoju i provedbi djelotvorne industrijske politike ([4]) kojom bi se naša industrija dekarbonizirala na konkurentan način (uz smanjenje administrativnog i regulatornog opterećenja), razvila konkurentska prednost Unije u području digitalnih i čistih tehnologija, diversificirali i osigurali strateški lanci opskrbe, preusmjerili lanci vrijednosti i ojačala tehnološka i industrijska baza Europe.

([1]) Draghi, M., 2024., *The future of European competitiveness* (Budućnost europske konkurentnosti).
([2]) Vidjeti podatke dostupne na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi.
([3]) Potpisnici Deklaracije iz Antwerpena. Hoćete li nam se pridružiti?
([4]) Zaključci Europskog vijeća, 18.4.2024.: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12-2024-INIT/hr/pdf.

2.5. **Zelena tranzicija podrazumijeva i sektorske promjene i sve veću važnost sektora ekoloških dobara i usluga**. Dokazi upućuju na to da zaposlenost i dodana vrijednost u sektoru ekoloških dobara i usluga rastu brže od cjelokupnog gospodarstva EU-a ([5]), čime se otvara put novim profesionalnim uslugama (npr. zelene revizije).

2.6. Prije svega, europski zeleni plan mora biti pravedan i uzeti u obzir moguće rizike i troškove klimatske i energetske tranzicije. Pravednu zelenu tranziciju možemo osigurati samo uz snažnu industrijsku strukturu i ojačan i strukturiran trajni socijalni dijalog između socijalnih partnera (poslodavaca i radnika) na svim razinama. Proces tranzicije mora uključivati organizacije i udruženja koja zastupaju profesije ključne za postizanje ciljeva zelene i digitalne tranzicije.

3. Slab napredak u strukturnim reformama uslužnog sektora

3.1. Dosad nezabilježen šok za gospodarstvo EU-a prouzročen pandemijom bolesti COVID-19 zahtijeva odgovor u svim područjima kako bi se ostvario uspješan gospodarski oporavak. Uz druge mjere, **djelotvorne i utjecajne strukturne reforme u uslužnom sektoru mogle bi potaknuti gospodarski oporavak i pridonijeti njegovoj održivosti**. Usluge su važne u gospodarstvu EU-a u smislu njihova izravnog doprinosa dodanoj vrijednosti i zapošljavanju, ali i u smislu njihove uloge poveznicâ u lancima vrijednosti te ključne uloge u industrijskim ekosustavima ([6]) i razvoju inovativnih zelenih rješenja.

3.2. **Deklaracija iz Antwerpena** ([7]) **o europskom industrijskom planu novi je poticaj profesionalnim uslugama**. Postoji hitna potreba za jasnoćom, predvidljivošću i povjerenjem u Europu i njezinu industrijsku politiku. Potpisnici i potpisnice pozivaju na **donošenje sveobuhvatnog akcijskog plana kako bi se povećala konkurentnost kao strateški prioritet i stvorili uvjeti za snažniji poslovni model u Europi**.

3.3. **Profesionalne usluge imaju ključnu ulogu u energetskoj i zelenoj tranziciji** jer osiguravaju specijalizirane vještine i visoke standarde sigurnosti i kvalitete u razvoju i provedbi održivih tehnologija. Njihove etičke vrijednosti, stručnost i predanost kontinuiranom osposobljavanju ključni su za osmišljavanje i izgradnju učinkovitih infrastruktura s malim učinkom na okoliš, čime se promiču inovacije i integritet u proizvodnim procesima i pomaže poduzećima (posebno mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima) da se nose s regulatornim i administrativnim izazovima koji proizlaze iz novih definicija održivih gospodarskih aktivnosti, te za utvrđivanje dostupnih mogućnosti financiranja za te aktivnosti.

4. Ključna uloga uslužnog sektora u postizanju zelenih lanaca opskrbe i preusmjeravanju lanaca vrijednosti

4.1. U trenutačnom europskom gospodarskom okruženju vidljive su znatne promjene u dinamici proizvodnih lanaca opskrbe. Očekuje se da će te promjene pridonijeti preusmjeravanju lanaca vrijednosti i potaknuti vraćanje u matičnu zemlju, pri čemu mnoga poduzeća razmatraju vraćanje proizvodnje i usluga koje su prethodno preseljene u zemlje izvan EU-a. Profesionalne usluge ([8]) poduzećima pružaju potporu potrebnu za suočavanje s tim izazovima.

4.2. **Nadalje, transformacija koja je u tijeku može biti posebno važna za mikropoduzeća i mala i srednja poduzeća**, koja zbog izazova zelene tranzicije, uključujući poštovanje obveza utvrđenih imajući prije svega u vidu veća poduzeća, moraju graditi kapacitete za rješavanje zelenih pitanja i pitanja održivosti. Ta interakcija između MSP-ova i stručnjaka poduzećima može omogućiti da postanu konkurentnija, inovativnija i otpornija. Dostupnost izvora financiranja, financijski poticaji / bespovratna sredstva, pomoć u utvrđivanju potencijalnih tržišta te potpora u razvoju novih proizvoda, usluga ili procesa i stavljanju na tržište ili distribuciji ključni su za tranziciju prema budućnosti u kojoj se resursi učinkovito iskorištavaju ([9]). Te usluge zelenog savjetovanja, koje se temelje na stručnom znanju i koje MSP-ovima pružaju važno tržište za nove profesionalne usluge, potrebno je razvijati i poticati.

([5]) Podaci Eurostata za razdoblje 2000. – 2021.: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Environmental_economy_%E2%80%93_statistics_on_employment_and_growth.
([6]) COM(2021) 385 final o procjeni stanja i ažuriranju preporuka za reformu regulative u području profesionalnih usluga.
([7]) Industrijski samit EU-a, 20.2.2024.: https://antwerp-declaration.eu/pdf/declaration.pdf.
([8]) Među njima su zanimanja u području zdravstva, ekonomije, prava, zatim tehnička zanimanja te međusektorska zanimanja.
([9]) Istraživanje Flash Eurobarometar br. 498, ožujak 2022.: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2287.

4.3. Postizanje napretka u području usluga stoga donosi i znatne pozitivne učinke prelijevanja na industriju EU-a ([10]). Oko 38 % ukupne dodane vrijednosti ugrađene u potražnju proizvodnih industrija u EU-u proizlazi iz usluga ([11]). Tim se uslugama trguje i unutar i izvan EU-a ([12]), što može utjecati na zapošljavanje i gubitak radnih mjesta. Potrebno je uzeti u obzir i posebnosti svake države članice jer je za mala poduzeća i mikropoduzeća blizina pružatelja profesionalnih usluga ključan čimbenik u određivanju potražnje. Zbog toga je potreba za usavršavanjem i prekvalifikacijom za manje pružatelje profesionalnih usluga još hitnija.

4.4. Dostavljeni dokazi upućuju na to da su **stručnjacima u tehničkom i pravno-ekonomskom području dostupne znatne mogućnosti za poboljšanje rasta i konkurentnosti održivih lanaca opskrbe**. To je dio potencijalne (nematerijalne) dodane vrijednosti profesija za zelenu tranziciju. Sektor profesionalnih usluga također može izravno doprinijeti smanjenju emisija. Emisije se mogu umanjiti za oko 10 % smanjenjem poslovnih putovanja, za 30 – 40 % korištenjem energije iz obnovljivih izvora za struju i grijanje u uredima i za dodatnih 15 % odabirom zelenijih načina prijevoza (obnovljiva goriva, električna vozila itd.) ([13]).

5. **Razvoj vještina za zelenu i digitalnu tranziciju**

5.1. Dimenzije ozelenjivanja gospodarstva koje se odnose na zapošljavanje i vještine zajedničke su svim dubinskim transformacijama. Te tranzicije stvaraju potrebu za promatranjem, predviđanjem, podizanjem svijesti, prilagodbom ponude osposobljavanja, olakšavanjem tranzicija i lokalnim djelovanjem.

5.2. Ambiciozni europski ciljevi zaštite okoliša i održivosti stvorit će nova zanimanja i promijeniti postojeća. **Taj će postupak svakako utjecati na uvjete za daljnji razvoj profesionalnih usluga**. Usavršavanje i prekvalifikacija, cjeloživotno učenje te meke i multidisciplinarne vještine ključni su da bi se osiguralo da poduzeća imaju dovoljno kvalificiranu radnu snagu kako bi odgovorila na promjenjive potrebe. Treba razmotriti uloge postojećih stručnjaka i razvoj potrebnih vještina. Revizija europske klasifikacije zanimanja, vještina i kompetencija (ESCO) uključuje 571 koncept zelenih vještina, transverzalnih vještina i znanja, koji su u skladu s definicijom zelenih vještina koju pruža Cedefop ([14]). Potrebne su ciljane mjere za postizanje podudarnosti između postojećih zahtjeva u pogledu održivosti te stručnih vještina i radnih mjesta, a to neće biti jednostavno.

5.3. Digitalizacija može dovesti do proširenja postojećih profesionalnih profila i jače interdisciplinarne suradnje s drugim profesijama te, na temelju kriterija navedenih u Rimskom manifestu ([15]), pogodovati nastanku novih profesija u duhu sustava u stalnom razvoju. Usto će se digitalizacijom povećati kontinuirana komercijalizacija profesionalnih usluga i transformirati tradicionalni profesionalni profili. Što je najvažnije, **digitalna i zelena tranzicija mogu se smatrati „usporednom tranzicijom"** jer su usko povezane i mogu se međusobno jačati.

5.4. **Djelotvornije i koordinirano korištenje sredstava EU-a i ulaganje u obrazovanje i vještine** na nacionalnoj razini ([16]) (na primjer za potporu mjerama u okviru **Pakta EU-a za vještine, akademija za vještine s nultom neto stopom emisija i velikih partnerstava za vještine**) mogu pridonijeti usklađivanju obrazovanja i osposobljavanja s potražnjom za vještinama. Važno je nastaviti jačati ulogu i profil strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se u ranoj fazi osposobilo osobe za osnovne, upravljačke i međusektorske vještine te vještine u području STEM-a. Osim toga, strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebalo bi imati bolji položaj i biti prepoznato kao pokretač produktivnosti i inovacija.

([10]) COM(2021) 385 final o procjeni stanja i ažuriranju preporuka za reformu regulative u području profesionalnih usluga iz 2017.
([11]) RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE – Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2023.: 30 godina jedinstvenog tržišta.
([12]) Izvor za trgovinu izvan EU-a: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_international_trade_in_other_business_services. Izvor podataka o trgovini unutar EU-a: na temelju baze podataka Eurostata o međunarodnoj trgovini robom. Razmatrane su sljedeće kategorije: „Usluge: Financijske usluge"; „Usluge: Usluge stručnog savjetovanja i savjetovanja u vezi s upravljanjem"; „Usluge: Tehničke usluge, usluge povezane s trgovinom i ostale poslovne usluge", dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/international-trade-in-goods/database.
([13]) Svjetski gospodarski forum, *Net-Zero Challenge: The Supply Chain Opportunity* (Izazov nulte neto stope emisija: Mogućnosti lanca opskrbe) siječanj 2021., str. 39., dostupno na: https://www.weforum.org/publications/net-zero-challenge-the-supply-chain-opportunity/.
([14]) Cedefop (2012.), *Green skills and environmental awareness in vocational education and training* („Zelene vještine i osviještenost u pogledu okoliša u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju"), Ured za publikacije Europske unije, Luksemburg: https://www.cedefop.europa.eu/files/5524_en.pdf. Zelene vještine mogu se definirati kao „znanje, sposobnosti, vrijednosti i stavovi potrebni za život, razvoj i podupiranje društva koje smanjuje utjecaj ljudske aktivnosti na okoliš". Zelene vještine uključuju vještine energetskog pregleda (u kontekstu informacijskih vještina) i vještine povezane s osposobljavanjem osoblja o programima recikliranja ili opasnom otpadu (u kontekstu komunikacije, suradnje i kreativnosti). Zeleno znanje uključuje održive materijale za ugradnju i standarde emisija (u kontekstu inženjerstva, proizvodnje i građevinarstva). Vidjeti (također za metodologiju klasifikacije): https://esco.ec.europa.eu/en/about-esco/publications/publication/green-skills-and-knowledge-concepts-labelling-esco.
([15]) Nova vizija za Europu: https://www.romemanifesto.eu/.
([16]) *Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu i konkurentnosti za 2024.*

5.5. **Poticanje partnerstava može dovesti do ekonomije razmjera koja bi povećala konkurentnost pružatelja profesionalnih usluga**. Očekuje se da će to biti posebno važno u kontekstima u kojima posluju MSP-ovi, obiteljska poduzeća i mikropoduzeća te u kojima automatizacija određenih radnih mjesta može ometati razvoj određenih vještina. Socijalni partneri i strukovne organizacije (posebno poslodavci) ključni su u osmišljavanju i provedbi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Osim toga, među mladima, a posebno među ženama, djevojkama i djevojčicama, trebalo bi promicati karijere i discipline u području STEM-a i poduzetništva. Općenito, nacionalni oblikovatelji politika na svim razinama trebali bi pridavati važnost ulaganjima u učinkovito profesionalno usmjeravanje. Instrumenti na razini EU-a, kao što su zajednički okviri osposobljavanja, također bi mogli biti vrlo korisni za određene profesije i područja, kao što je inženjerstvo.

5.6. **Ključno je redefinirati sveučilišne programe osposobljavanja usmjerene na stjecanje stručnih kvalifikacija** kako bi se poboljšala veza između stručnih vještina i nastavnih programa. Uključivanjem stručnjaka u definiranje sadržaja programa osposobljavanja programi bi postali interdisciplinarniji i otvoreniji u pogledu društvene i tržišne dinamike. Nadalje, ključno je promicati primijenjeno istraživanje, primjerice putem doktorata u industriji, kako bi se stvorili visokospecijalizirani profili radnih mjesta. Usklađivanjem sveučilišnih obrazovnih programa u državama članicama i njihovom koordinacijom na europskoj razini moglo bi se doprinijeti poboljšanju znanja, obrazovanja i kvalifikacija mladih stručnjaka, jednako kao i inicijativama Europske komisije predstavljenima u ožujku 2024. ([17]) Tome bi mogao doprinijeti i razvoj europske mreže sveučilišta. Posebnu pozornost, s posebnim naglaskom na jednakim mogućnostima, trebalo bi posvetiti i osobama s invaliditetom i posebnim potrebama kako nitko ne bi bio zapostavljen.

6. **Suočavanje s nedostatkom vještina**

6.1. Preoblikovanje vještina za zelenu tranziciju sistemski je izazov. Dokazi ([18]) upućuju na to da će zelena tranzicija podrazumijevati znatnu prekvalifikaciju, bez obzira na tehnološke značajke uključenih sektora. Općenito, to je povezano s potrebom za jasnim utvrđivanjem „zelenih" profesija i obrazovanjem na različitim razinama (npr. visokoškolsko obrazovanje, osposobljavanje na radnom mjestu, cjeloživotno učenje) kako bi se riješio problem nedostatka vještina i omogućilo povećanje ponude (razina EU-a ili lokalna profesionalna partnerstva) i potražnje (npr. mala poduzeća, mreža ili regionalna partnerstva). Očekuje se da će u nekim vrstama profesija, uključujući profesije u području STEM-a, dimenzija rodne ravnopravnosti biti posebno važna u oblikovanju politika. Zelena tranzicija uključuje i stvaranje novih zanimanja (računovođe ugljika, stručnjaci za hvatanje, upotrebu i skladištenje ugljika, odvjetnici specijalizirani za pitanja klime, stručnjaci za okolišne, socijalne i upravljačke certifikate i reviziju itd.). Obrazovni sektor mora odražavati potražnju za tim novim zanimanjima i treba ga poticati na stvaranje novih ili ažuriranje postojećih kurikuluma kako bi se zadovoljila ta potražnja. **Općenito, nedostatak vještina trebalo bi rješavati posebno osmišljenim politikama, a ne općenitim univerzalnim rješenjima**.

6.2. Europa mora biti privlačna i otvorena za talente i pružatelje profesionalnih usluga iz Europe i iz trećih zemalja. Komisijin Prijedlog uredbe o uspostavi baze talenata EU-a ([19]) (za stvaranje prve zajedničke informatičke platforme za poslodavce i tražitelje zaposlenja iz trećih zemalja) također može biti koristan instrument za privlačenje pružatelja profesionalnih usluga iz trećih zemalja. Međutim, kako bi se zadovoljila sve veća potražnja za prekvalificiranim radnicima i „novim" vještinama, potrebno je razmotriti kvalitetu osposobljavanja i obrazovanja te preoblikovanje strateških lanaca vrijednosti, u skladu sa zelenom tranzicijom.

6.3. Tranzicija koja je u tijeku donosi i druge izazove, koji mogu uključivati i postojeće probleme u kontekstu pružanja profesionalnih usluga. To uključuje prepreke priznavanju kvalifikacija koje je potrebno ukloniti kako bi se povećala profesionalna mobilnost i riješio problem nedostatka vještina ([20]). To se pitanje razmatra u reviziji Direktive o priznavanju stručnih kvalifikacija iz 2013. ([21]) i u tematskom izvješću Europskog revizorskog suda o priznavanju stručnih kvalifikacija (2024.) ([22]). **Time se otvaraju dodatna pitanja koja je potrebno riješiti u kontekstu zelene tranzicije**.

([17]) Paket za sveučilišta: https://education.ec.europa.eu/news/commission-presents-a-blueprint-for-a-european-degree.
([18]) https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/2f2543c2-c4b5-11ee-95d9-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-304842685.
([19]) Prijedlog uredbe o uspostavi baze talenata EU-a: https://home-affairs.ec.europa.eu/regulation-establishing-eu-talent-pool_en.
([20]) Govor predsjednice Komisije Ursule von der Leyen o stanju Unije 2022.
([21]) SL L 354, 28.12.2013., str. 132., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=OJ:L:2013:354:TOC Directive 2013/55/EU.
([22]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-10/SR-2024-10_hr.pdf.

7. **Poveznice s drugim mišljenjima u izradi**

Ovo mišljenje izrađeno je u bliskoj koordinaciji s mišljenjem TEN/836 „Nedostatak radne snage i vještina u području prometa, energije i infrastukture te u digitalnom sektoru”. Ta se dva mišljenja međusobno nadopunjuju, posebno u zajedničkim ciljevima da se da potpora odnosno doprinese provedbi akcijskog plana o nedostatku radne snage na tržištu rada ([23]) te rješavanju problema neusklađenosti vještina u procesima dvostruke tranzicije.

Bruxelles, 4. prosinca 2024.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Oliver RÖPKE

([23]) Komisija utvrđuje mjere za rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina – Zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje – Europska komisija.